

**Moments
viscuts**

Moments viscuts (autobiografia)

Enric Morera

Pròleg de Joan Magrané
Epíleg d'Enric Casasses

 Cap de Brot
Edicions

Títol original *Moments viscuts (autobiografia)*

© 1936, Enric Morera

Primera edició maig de 2026

© de la il·lustració de la coberta Antoni Roca Maristany

© de les il·lustracions de l'interior Ramon Miró

© de les imatges de l'interior Arxiu Personal d'Enric Morera

© del pròleg Joan Magrané

© de l'epíleg Enric Casasses

© d'aquesta edició Cap de brot edicions

info@capdebrot.cat

www.capdebrot.cat

Imprès a Impremta Pagès (Anglès), Països

Catalans - *Printed in Catalonia*

Disseny de la col·lecció Júlia Planas (@lautonoma)

Correcció Josep M. Codina i Judit Pujol

Maquetació Germán Bartolomé

ISBN 979-13-991083-7-8

Dipòsit legal GI 703-2026

Queda totalment prohibida qualsevol forma de reproducció d'aquesta obra sense l'autorització de l'editorial. Si necessiteu fotocopiar-ne o escanejar-ne algun fragment, adreceu-vos a CEDRO o consulteu l'enllaç www.conlicencia.com

Pròleg. Enric Morera en defensa pròpia

La que teniu a les mans és una obra escrita sobretot per buidar el pap que primer va ser guardada en un calaix i després fou publicada en calent. Un document de queixa i denúncia, de reafirmació, per omplir un buit, un buit provocat i sostingut a consciència —com tantes vegades ens remarca el mateix autor al llarg del llibre— per tot un seguit de personatges i la seva manera petita i estreta d'entendre la cultura i el país, a parer de l'autor, que xocava de ple amb la visió i l'ambició del nostre protagonista. Una mena de cas Puig i Ferrer musical. En el petit pròleg que l'inaugura, davant d'una ocasió on de nou s'ha ignorat deliberadament la seva obra —la important empresa dels Festivals de la SIMC celebrats a Barcelona l'any 36—, Morera ens ho diu explícitament: «I encara

que aquesta tàctica de fer el buit em repugna per innoble, els ho agraeixo, perquè ha fet decidir-me a publicar alguns *moments viscuts*, que des de temps tenia enllestits».

Vista la motivació en publicar aquests escrits i un cop llegits, es fa difícil no passar per alt alguns detalls aparentment banals —o que poc tenen a veure amb el que dèiem fins ara— que apareixen en els primers paràgrafs de la narració biogràfica, que ens presenten diversos episodis d'infància de Morera a l'Argentina, on els seus pares van instal·lar-se quan ell tenia tot just dos anys: la caça del puma que atemoreix els *estancieros*, «una fera que, si no té gana, quan se'l persegueix fuig i, abans d'escometre, si no té més remei, fins s'enfila a dalt d'un arbre», però que «quan està acorralat, si no enllestiu en matar-lo, quan menys ho penseu se us tira al damunt!», o l'afer amb el gall *coloradito* de raça índia, uns animals «tan valents i forts, que per molt malmesos que estiguin durant una *riña*, al revés dels galls que no són d'aquesta raça, no fugen» i escometen i, per molt que els costi, acaben vencent: «en sentir que l'enemic queia

a les seves potes, es va engallar, engegant un alegre quiquiriquic, signe de victòria. I jo, no pas menys engallat que el meu *coloradito*, amb tota la meva ànima i com desafiant-los, els vaig dir: — *Griten ahora. ¡Mierda!*».

Es fa difícil no veure aquests *Moments viscuts* com un *coloradito* posat en paper i el Morera nen ja fet adult publicant-los per fer el seu propi quiquiriquic de victòria quan menys s'ho esperava, com el puma amagat dalt de l'arbre. Unes ratlles que l'autor fa extensives també, a part dels nombrosos antagonistes que hi apareixen amb noms i cognoms, «a tots aquells que no anomeno, però que si tenen cua de palla, veuran que també va per a ells», «que si en la vida han anat tirant, no ha estat pas per llur talent, que ningú no sap on és, sinó per la comèdia que fan i el doblegament continu d'esquena que, més que artistes, fa que semblin criats».

I ben bé si en diu, de noms i de cognoms! Aquests *Moments viscuts* potser són un testimoni d'una part, però s'agraeix que l'autor no s'arronsi i hi digui la seva de manera directa i sense miraments. I encara que en molts

moments es perd en acusacions *ad hominem* que ratllen l'insult, hi podem espigolar moltes idees i conceptes de gran valor també per a nosaltres i que ens poden ser de gran ajuda per acabar de tenir una visió més completa i profunda d'allò que ens ha precedit i, per tant, solidificar el present i treballar el futur. A més, tot és escrit amb una força i una gràcia que fan que ja valgui la pena només posar-nos a llegir-ho per gust i passar l'estona. Morera, com Dalí pintant i escrivint, escriu tan bé com compon.

Quines són algunes d'aquestes lliçons que hi trobem? Primer, que cal tenir el coratge d'aventurar-se a anar a fer mitjana amb la resta del món. Que un músic no neix músic i au, endavant, com no es cansen de repetir-li certes patums nacionals. Cal estudiar i estudiar a fons. Morera anà a Bèlgica a perfeccionar, sobretot, els seus coneixements d'harmonia i contrapunt. Després, cal ambició. En un passatge tan divertit com revelador hi trobem tot un Pedrell —el que «simulava que feia pàtria acumulant cançons espanyoles»— fet una fúria davant Morera perquè vol fer una òpera i sap que la

farà millor que ell. I, també, cal no tancar-se al propi temps i anar endavant amb les orelles ben obertes i l'esperit ben receptiu. Morera, justament, és un dels paradigmes en les nostres terres d'aquesta obertura de mires: fervent wagnerià, admirador de Frank, de D'Indy, de Debussy, amic i col·laborador d'altres artistes, com Rusiñol o Guimerà. Altre cop Pedrell: «—No és això! No és això el que s'ha d'escriure! No és això —i segueix dient:— Jo li ensenyaré música del segle tal i vostè es quedarà així! —i obrint la boca com va poder i amb un crit formidable, va fer:— Ah!».

Podem pensar que tot plegat són fílies i fòbies de Morera, que evoca en aquest llibret tota la seva ràbia acumulada, però sobre aquesta glorificació de l'anacronisme i un cert endarreriment crònic de part de la cultura catalana també n'han deixat pistes altres veus, com ara la de Robert Gerhard —precisament gens sospitós de fer causa comuna amb Morera, ja que també queda ben fi, ell i el seu «desvergonyat nyigo-nyigo», encara que sigui de passada, en aquests *Moments viscuts*—, que en

la seva cèlebre primera carta a Schönberg, on li demana d'anar a estudiar amb ell perquè ja no sap on més buscar per tal de poder escriure la música que creu que ha d'escriure, li diu sobre Pedrell: «Tot i ser un gran geni, era un diletant. Un gran diletant».

No tot acaba en Pedrell, però, que al cap i a la fi havia estat mestre seu —com de Gerhard— i pel qual, malgrat la crítica rotunda i les múltiples desavinences, sempre tingué estima —com en tingué sempre, també, per Gerhard: l'Orfeó Català, el Palau de la Música Catalana —que apareix sempre seguit d'un càustic signe d'interrogació— i els músics que hi giravoltaven i que «segons ells, el sagrat sentiment de Pàtria ha d'anar lligat amb el negoci» i, amb especial èmfasi i interès, Antoni Nicolau i la seva gestió de l'Escola Municipal de Música de Barcelona... Per a aquest darrer tema, de fet, Morera reserva una part considerable d'aquest llibre i és on més clar hi exposa la seva visió per enfortir l'ambient artístic de la ciutat i posar-lo a l'alçada de la resta de països europeus: la defensa aferrissada d'un ensenyament mixt —Morera no se'n sap

avenir, que a Barcelona encara es segreguin les noies dels nois— i ben distribuït: «Dos dies a la setmana les classes de solfeig i dos dies totes les d'instruments. Els altres dies, dictat, conjunts d'orquestra i vocals, conferències, concerts, etc.».

Tot això, però, ho deixà per escrit i no tingué mai l'ocasió de posar-ho en pràctica de manera sistemàtica. Com tanta de la seva obra, ha quedat durant molt de temps menystinguda i arraconada. Especialment, la seva aportació cabdal al, ja de per si oblidat, Teatre Líric Català. La seva persona no hi ajudà: massa progressista, massa radical i massa catalanista, a parer dels qui remenaven les cireres. Un fill del dinou de temperament mediterrani gens fàcil de domesticar, al cap i a la fi. Sí que tingué, però, molts deixebles, i alguns de renom, que seguiren el seu exemple enriquint-nos i dignificant-nos com a cultura: Serra, Pahissa, Massana, Cuscó, Montsalvatge...

Un Enric Morera escrivint en defensa pròpia, per deixar negre sobre blanc el seu parer i amb el convenciment, sobretot, que les seves obres

«donaran força» a allò que ens hi diu: «Temps a venir, quan tots ja no serem d'aquest món, els músics joves que tinguin afany d'aprendre [...] s'encarregaran de donar la raó a qui la tingui. Com m'agradaria ésser-hi! Com hi riuria!».

JOAN MAGRANÉ

Pròleg

Després dels Festivals de la Societat Internacional per a la Música Contemporània que s'han celebrat a Barcelona, vull fer remarcar el fet que en els concerts als quals hi prengueren part tres orquestres, la Banda Municipal de Barcelona i l'Orfeó Català, el Comitè Executiu es descuidés (!) de no posar ni una obra meva a cap programa. I encara que aquesta tàctica de fer el buit em repugna per innoble, els ho agraeixo, perquè ha fet decidir-me a publicar alguns moments viscuts, que des de temps tenia enllestits, i que ara faig extensius a tots aquells que no anomeno, però que si tenen cua de palla, veuran que també va per a ells.

L'AUTOR
Juny del 1936

Autobiografia

Vaig néixer a Barcelona. Quan tot just tenia dos anys, els pares se m'endugueren a Buenos Aires.

El pare, que era músic, mentre jo anava fent la creixença m'ensenyava el solfeig i, més tard, adonant-se que jo tenia una bonica veu de tiple, em feia cantar en les funcions religioses, en les quals devia fer-ho molt bé, segons les demostracions afectuoses que em feien les senyores que m'escoltaven.

Simultàniament amb el solfeig, començà a fer-me estudiar el piano. Així vaig arribar als deu anys que, per millorar la situació, ens n'anàrem a l'interior de l'Argentina, a la ciutat de Córdoba.

Aleshores em cercà un mestre que m'ensenyés el violí.

A més de donar la direcció de la Banda Municipal al meu pare, el feren organista de la catedral, on també em feia cantar.

Succeí que férem coneixença amb un capellà basc, que tenia el *curato* (rectoria) d'Alta-Gràcia, més de quaranta llegües d'extensió, i que per atendre les moltes festes, dels dotze mesos de l'any, ben bé deu havia de recórrer aquelles terres, a cavall, d'una banda a l'altra.

El capellà, que es deia Jérica, va veure en mi l'organista i el seu cantaire, i succeí que, des de l'edat de deu anys fins al vint, vaig passar-me la vida anant a cavall d'un cantó a l'altre, o sigui, de festa en festa.

Quan era a Córdoba i havia d'anar a una festa, en Jérica m'enviava a cercar per l'escolà, un marrec de deu a dotze anys, muntat a cavall i portant-ne un altre per a mi. Com que jo l'esperava, marxàvem el mateix dia. La mare ja m'havia preparat un sopar fred, car, per a aquesta festa, havíem de sortir cap al tard i havíem de recórrer trenta llegües.

Sortírem tots dos ben proveïts de menjar, de beguda i d'armes, que encara que érem

molt joves, no podíem anar amb les mans a la butxaca.

Era a entrada de fosc, quan érem força lluny de la ciutat, que el meu company va dir-me, sense immutar-se:

—*Abora vamos a atravesar este bosque que tiene más de tres leguas. Hace dos meses asesinaron a uno.*

Vaig dir-li que baixéssim dels cavalls, els vàrem *desensillar* perquè es refresquessin i vàrem sopar tranquil·lament.

En havent sopat, tornàrem a *ensillar* i, a poc a poc, emprenguérem la travessia d'aquell bosc que mai no s'acabava.

Com que en aquell temps no hi havia carreteres, anàvem per un camí ple de sots que havien fet les carretes a còpia de passar-hi. Era molt estret, cobert de fullaraca dels arbres del bosc, que junt amb la fosca, que era molta, donava un aspecte paorós. Però, nosaltres, marrecs i gairebé desitjant una aventura, anàvem fent camí a poc a poc, disposats a plantar cara a tot perill, fos el que fos.

Al cap d'una hora que anàvem caminant de costat, però, cada u a la vora del camí, havent

d'apartar alguna branca perquè no ens esgar-
rapés la cara, vèiem un foc de cigar que, en
direcció contrària, venia acostant-se.

Tot traient-me el revòlver de la bossa i
tenint-lo a la mà, però a sota el *poncho* perquè
no es veiés:

—*Déjalo que pase por el medio* —vaig dir al
meu company— *y, si base o dise algo que no nos
guste, le contestamos con este.*

El desconegut va arribar i va passar per entre
nosaltres, va dir un «*buenas noches*» i, després
de tornar-les-hi, seguïrem una estona mirant
endavant i endarrere per assegurar-nos de si
las noches eren *buenas* o *malas*.

I, així, seguïrem recelosos, travessant boscos,
rius, fondalades i muntanyes fins a les cinc de
la matinada, hora en què arribàrem a San An-
tonio, que és on havia de celebrar-se la festa.

Aquestes festes religioses consistien en una
novena. Missa al matí i rosari a la tarda.

La majoria d'aquestes festes eren en ple
desert, i aquesta ho era.

Una petita església feta de fang i palla (*rancho*)
i, annexos a l'església, un parell de *ranchos* molt

més petits que l'església constituïnt les habitacions del rector, l'organista-cantaire, el sagristà i l'escolà. En elles s'hi cuinava, s'hi menjava i s'hi dormia.

Aquestes festes eren molt típiques. Com que duraven nou dies, venien, de qui sap on, vuit, deu o dotze carretes primitives, totes de fusta, sense un clau, fetes grollerament i enormement gruixudes i matusseres, tirades per dos o quatre bous escanyolits, amb més ossos i banyes que carn. Aquestes carretes portaven provisions per als feligresos que venien a la festa, les quals consistien, les de menjar, en xoriço, sardines de llauna, formatge, etc., i fruita, si era temps d'haver-n'hi. De pa, com que d'allí on en feien hi havia algunes llegües, no en menjaven. El que no hi mancava era beguda: la ginebra i la canya no s'acabaven mai per més que en beguessin, i a fe que en bevien! També hi havia begudes fines per a paladars delicats: menta, pippermint, curaçao i de tota mena de colors dintre d'unes ampolles que, de tan brutes, ara em farien fàstic. Tot aquest comerç quedava establert durant els nou dies de la festa.